

СТАНОВИЩЕ

относно докторската дисертация на Илия Пламенов Митков, докторант от ЮЗУ „Неофит Рилски“, програма Природна география, на тема „Развитие и съвременно състояние на ледниковия и криогенния релеф в изградените от мрамори части на Пирин“

от

доц. д-р Емил Гачев,

катедра География, екология и опазване на околната среда, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Дисертационният труд е с обем 240 страници и се състои от пет глави, обобщени резултати и заключение, основни научни приноси, списък на използваната литература, включващ 164 литературни (от които 47 на кирилица и 117 на латиница) и 4 интернет източника, и приложения. Дисертацията е онагледена с 22 таблици и 116 фигури (8 от тях във вид на приложение след текста). Работата е в областта на глациалната и периглациалната геоморфология и на климатичните промени.

Авторефератът е в обем от 48 страници. Той е добре структуриран, отразява адекватно извършеното от докторанта и представя основните научни приноси на изследването.

Безспорна е актуалността на темата на разработката. Един от нейните аспекти се корени във факта, че, въпреки наличието на множество научни изследвания в отделни негови части, за проучвания район като цяло не е правено комплексно изследване. Втори аспект е приносът към мониторинга на микроклимата и фирновите тела в района на вр. Вихрен, който има пряко отношение към темата за климатичните колебания и реакцията на високопланинските глациокарстови територии спрямо тях.

Това е първото цялостно подробно геоморфоложко изследване на изградената от мрамори част на Северен Пирин, със специален акцент върху високопланинския пояс. Извършено е картиране на глациалния релеф и инвентаризиране на ледниковите следи.

В работата свършеното от докторанта е ясно посочено. Адмирации към него за осъществената теренна работа в трудните високопланински условия. Авторът

демонстрира много добри познания на общите механизми на формиране на ледниковия релеф. Добро впечатление прави използването на съвременни изследователски методи и оборудване (чук на Шмид, лазерен далекомер, автоматични датчици). Подробното описание на циркусите в глава 4 показва добрата запознатост на докторанта с района на изследване.

Въз основа на това, което е наблюдавал и установил, дисертантът формулира собствена хипотеза за формирането на глациалния релеф и на етапите, през които преминава неговото развитие в края на плейстоцена и холоцена. Дисертацията представя изключително богат илюстративен материал, от който почти не може да се открият излишни фигури. Добро впечатление прави използването на голям брой литературни източници на английски език.

Посочените в края на разработката приноси са правилно формулирани и са дело на автора. За мен най-големият принос на докторанта е разработката на праговата система като инструмент за оценка на деглациацията. Принос е и описанието на каменни ледници в смесена (силикатно-карбонатна) литология, както и картирането на крайните морени в долините под циркусите на мраморното било. Новина в дисертацията е установяването на дългосрочна негативна тенденция на междугодишна промяна на площта на фирновите тела в Пирин.

Наред с добрите страни на дисертационния труд, могат да се посочат някои слабости и несъвършенства.

Първо. Заключениеята и предположенията за възрастта на формиране на ледниковия релеф и за основните етапи от неговата еволюция са направени изцяло по методите на относителната геохронология. Липсата на абсолютни датировки представлява слабост на работата, но не е по вина на докторанта, тъй като методите на абсолютно датиране са твърде скъпи, и не могат да бъдат финансирани с ограничените университетски средства.

Второ. Добре беше на картата на максималното заледряване да има повече географска информация, която да подпомага по-доброто ориентиране – например коти на надморските височини на крайните морени.

Трето. Може би беше добре авторът да представи едно геоморфоложко сравнение между глациокарстовия релеф в Пирин и този в Динарските планини, тъй като е лично запознат с обстановката и на двете места, и освен това участва в две публикации по тази тема. Подобно сравнение би дало регионален поглед върху проблема за глациокарстовия релеф и неговото развитие, и би помогнало в по-голяма пълнота да се възприеме и разбере геоморфоложката обстановка в изследваната територия.

Въпреки наличието на някои пропуски, аз смятам, че представеният дисертационен труд има множество научни достойнства и носи приносен характер, като в същото време несъмнено е авторско дело на докторанта. На базата на иновативността на работата и на значителния обем целенасочено положен труд, **препоръчвам** на докторант Илия Митков да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Доц. д-р Емил Гачев,

13.12.2019 г.